

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(8:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1913; A.-B. Arbetarnes Tryckeri

Nr 11
November

Prenumerationspris:
1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt
och 30 öre pr fjärdedels år.
Lösnummer 10 öre.

Redaktör:
Anna Lindhagen.

Morgonbris' expedition:
SIGNE SVENSSON, Allm. Tel. 244 36,
Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm.
Annonser å sista sidorna pris 15 öre pr mm.

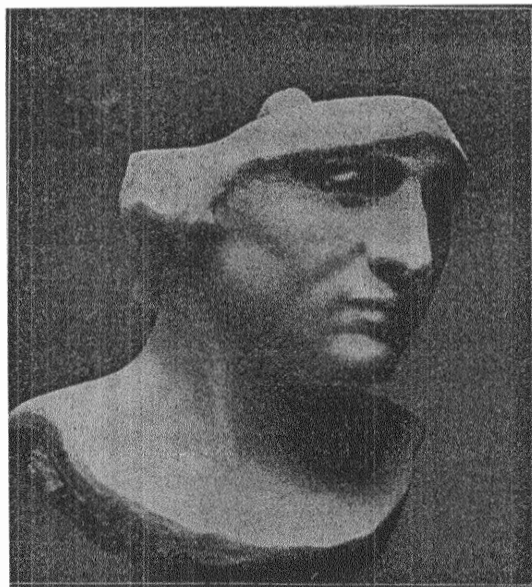
1913

Namninsamlingen för kvinnans politiska rösträtt.

Vi veta alla att det självklara rösträttskravet om full politisk medborgarrätt för Sverges kvinnor vid sista riksdagen förnekades av första kammaren. Ett av de avgörande skälen härför var påståendet, att det stora flertalet av vårt lands kvinnor ej önskade rösträtt och valbarhet till riksdagen. För att sätta kvinnorna i tillfälle att tillbakavisa detta påstående igångsattes därför på nyåret 1913 av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt den namninsamling, som nu pågår bland vårt lands kvinnor, som äro fyllda 18 år. Denna opinionsyttring skall framlämnas till 1914 års riksdag.

Hitintills ha listor endast lämnats ut genom rösträttsförening-

garna, följande en viss organisationsplan efter bostad. För att emellertid listorna skola få ännu mera spridning utlämnas nu *även* s. k. *fria listor*. Därigenom

MINERVA: Skulptur av Rodin.

kunna listor spridas till alla organisationer samt å arbetsplatser.

I dagarna utsändes genom undertecknade upprop åtföljt av namninsamlingslistor till vårt lands olika

socialdemokratiska organisationer. Därigenom hoppas vi, att en mängd kvinnor, som ännu ej skrivit sitt namn under opinionsyttringen, nu skola bliva i tillfälle därtill.

Kvinnor landet runt uppmanas att nu, när listorna sänts till organisationerna, hjälpa till med att desamma spridas till arbetsplatserna och att å dessa alla kvinnor bliva tillfrågade.

Den tid som återstår är kort, endast två månader av namninsamlingsåret är kvar. Den uppgift, som här föreligger, är så viktig att ej någon kvinna får undandraga sig sin plikt att genom sin namnunderskrift bidra till lösningen av denna för kvinnornas framtid så betydelsefulla fråga.

Socialdemokratiska kvinnokongressens Verkställande Utskott.

På skuggsidan.

Jag hade en gång för många år sedan i mitt hem en fuchsia, ett prakt-exemplar till växt. Där hon stor och ståtlig stod på golvet invid ett fönster åt solsidan, sträckande sina grenar mot solen, formligen glödde den av röda härliga blommor och hundratal svällande knoppar. Det var en formlig ögonfägnad, och man kunde riktigt förstå och se hur gott den trivdes i värmen och solljuset.

Så en dag kom den av någon anledning att flyttas ut i ett annat rum, som låg åt skuggsidan.

Påföljande dag gick jag för att glädja mig åt blommans blomsterprakt, men ack, den var försvunnen; runtom lågo avfallna blommor och knoppar vissnade. Den växten blev ej mer vad den kunnat vara, om den fått stå kvar i solen; den tålde ej skuggan.

Alldeles osökt kom jag då att tänka på alla de människovarelser, som aldrig komma på livets solsida. — — —

Om man kunde tänka sig, att någon kom från ett annat världsklot, med varelser skapade som vi, men utvecklade harmoniskt, utan de bristfälligheter, som förkrympta och snedvridna människovarelser här på jorden, han skulle häpna och rysa när han blickade omkring sig inom människornas värld. Ty hans blick, som endast haft jämnmått och fägring framför sig, skulle överallt blott skönja vrångbilder av människoväsendets idé. Vår blick är förstörd av vanan, vi gå det värsta elände förbi utan att ens märka det. Men vi ha väl ändå i djupet av vårt bröst ett människoideal, en föreställning om huru människan borde se ut andligen och lekamligen, och när vi tänka oss barnen, se vi dem säkerligen i föreställningen knubbiga, rödkindade, fagra, livliga med förståndets ljusgnista i blicken. Det är föreställningen. Behåll den skarp, kasta bort likgiltigheten och gå sedan ut genom en fabriksstads gator och gränder och se dig omkring. Jag har gjort det flera gånger och minns särskilt en dag:

Här kom en stackare på kryckor — olyckshändelse i industrins grotte-kvarn, där trots alla lagar ej de spä-daste skonades. Där kommer en liten puckelrygg, sannolikt är anledningen tuberkler. Så följer ett litet stycke längre ner på gatan ett litet kräk, som haltar sig fram med det ena benet kortare än det andra — höftsjukan. En liten tolvårig tös karvar sig fram med inåtflängda tår och hoppessade ben. Hennes bäcken är förstört av engelska sjukan. Hon skall antagligen aldrig kunna njuta moderskapets fröjd eller också gälda den med olidliga smärtor och den mest överhängande livsfara. Se på en annan liten stackare, som runt kring halsen har en krans av de ohyggligaste ärr och vars hela utseende, hy och gestalt vittna om allmän sjuklighet — skrofler. Listan är långt ifrån fullständig. En blek stackare, vars hela utseende talar om blod-

brist och allmän svaghet, en snedögd pys, en annan som flämtar med öppen mun, ty hans näsa är täppt av kronisk snuva, en halvidiot, som går stackota sin bana fram — vanskapta anleten och vanskapta kroppar var man ser. Var äro barnafägringen och oskulds-glädjen?

Så kommer rågan på det hela. En snart till mogen ålder nådd dvärg av en alldeles ovanlig fulhet, med ben som sabelklingor, en kropp som en säck, en näsa som en träsko, en överhängande jättepanna, som man skulle kunna tro vara stora tankars säte, om man ej visste att dess kolossala utveckling berodde på ett tidigare skede av vatten i hjärnan.

Se där några av de bilder, som möta oss på varje storstads gata eller gränd! Var finnas orsakerna till allt detta elände och finns för detta ingen bot?

Man talar om ärftlighet och dess värre spelar den in i en massa fall. Alkoholen har därvid ej det minsta syndaregret, men svaret ärftlighet endast undanskjuter spörsmålet om det ondas rot, ty om barnen få lida för fädernas svaghet, så framställer sig alldeles osökt frågan, vad som var anledningen till denna, och om alkoholismen fått en så djupt sorgligt ingripande betydelse i det moderna samhällslivet, så måste man tänka sig särskilda förutsättningar för denna före-teelse. Och går man längst tillbaka, finner man, att den ena saken som den andra, ärftligheten och alkoholismen samt släktets urartning i sin helhet äro grenar på ett träd, som ha andra fula grenar, och vars hjärterot är det sociala eländet.

En utarbetad far, en av ve och bekymmer tård mor kunna svårligen lämna världen en kärnsund avkomma. Ha de därjämte i sin kropp svagheter, som ärvts från gångna ätteled, så mycket värre. Redan från begynnelsen är den lilla människovarelse svag med slumrande sjukdomsfrön i nerver och organ.

A m a n d a Frösell.

Litteratur.

Böcker av Gustaf Janson.

Det är bra med billig litteratur, om den är god. Bl. a. en kronas böcker kunna nedannämnda särskilt rekommenderas.

Hemlösa av Gustaf Janson, Åhlén och Åkerlunds förlag. Denna innehåller "Fem berättelser om brännvin". De äro fem skildringar ur verkligheten, som man icke glömmar. Först är det "Hemkomst", historien om Johansson, som aldrig kunde motstå kamratskapet och brännvinets lockelser. Återigen efter elva långa arbetsmånader på sjön kommer han hem till hustrun i skärgården med tomma fickor. Gustaf Janson här lika bra lyckats beskriva hur ett par hemvändande sjö-

män förstöra sina besparingar och kommit i polisens händer liksom den förtvivlat melankoliska hemkomsten till hustrun och barnen.

"Va' har du då hemmave' att göra? De' blir ju bara en te för mej å föda."

Han reste sig tungt och ovigt från stolen, tyst som han kommit gick han igen. Men först famnade han i en snabb blick rummet med den rykande spiseln, den magra trasiga kvinnan, de osnutna, uthungrade barnen, de omaka stolarna, det haltande bordet, den spruckna fönsterrutan, smutsen, fattigdomen, oordningen... hemmet, hans hem.

Det var intet annat att göra än att ge sig hemifrån igen.

Så seglade sjömannen Per Algot Johansson hemifrån för att börja om igen för nionde, tionde eller elvte gången, han orkade inte ens tänka efter vilken i ordningen det var.

Icke mindre genuin är berättelsen "Dömda" — en som det synes på kornet tagen skildring från två straff-fångars återinträde i världen och deras snara förpassande tillbaks igen till fängelsets fria kost.

I "En efterbliven" ser förf. humoristiskt på en försupen stuveriarbetare och det vill fantasi och berättelsetalang till att få fram så levande en sådan stackars människas eländiga äventyr. Med två andra berättelser "Utänför" och "En kamp för livet" kompletteras i denna bok om "Hemlösa" verklighetsskildringar om brännvinets förbannelser. Att icke kunna vänta mer av denna ganska enastående berättaretalang är en förlust, som griper en med djupt vemod. Det är så få som berätta och riktigt kunna berätta om eländets värld. Vad har icke allt Gustaf Janson kunnat förmått om vi fått behålla honom!

* * *

En annan sida av folkets liv skildras av Gustaf Janson i boken "Ön", Ljus förlag, 3:50. Den kanske snart nog blir en en kronas bok och innan den så blir bör man åtminstone låna sig den från biblioteket. Det är beskrivning från en skärgårdsö och dess befolkning — ensamma, individuella människor, de flesta allt för karga tycker man, en och annan allt annat än snäll, men somliga också med kärnegenskaper. En del av dessa skildringar synes mig kunna sättas i jämbredd med Strindbergs skärgårdsskildringar, så t. ex. berättelsen "Jorden". Där beskrives två bröders jordkärlek så stark, att de icke ens vilja hava kvinnan in i sitt liv utan vilja vara ensamma. En ensidig kärlek visserligen, men starkt beskriven. "Den, som har jord, den har tillräckligt."

Lögnerna. Berättelser om kriget.

Ljus förlag. 1 kr.

Redan i en av sina första böcker, »Abrahams offer», en skildring av bonernas kamp i Afrika för att försvara sin självständighet mot engelsmännen, visade sig Gustaf Janson som en ypperlig skildrare av kriget. Det var därför väntat att just han skulle kunna

föreviga bilderna från italienarnas Tri-poliskrig.

»Lögnerna» det är på sådana som dogmerna om krigets nödvändighet är uppbyggd. Det är dessutom en fart och inspiration över boken, på samma gång den har hemskt realistiska skildringar vilka ger läsaren samma antikrigiska intryck som gavs i Tolstoys »Sebastopols belägring».

Vi införa i numret tvenne typiska brottstycken, det ena ger oss bilden hur en italienare med revolt i själen känner det när han stoppas in i ledet, det andra är skildringen hur en ung arabs förhoppningar om ära, lycka och makt släckes av den sönderslitande granaten.

Enkronasböcker av Ellen Key

finnas att tillgå å Alb. Bonniers förlag.

Förut ha vi i Morgonbris påpekat utdraget ur »Livslinjer» i enkronasboken »Tankar», såsom bra utfört och värdefullt att äga som ett sammandrag av Ellen Keys åsikter.

Med titeln »Kärleken och äkten-skapet» har första delen av »Livslinjer» kommit ut i sin helhet. Ellen Keys djupa uppfattning i detta ämne kan således nu spridas i vidare kretsar än förut.

Vi påminna om att i detta verk förekomma kapitlen om »könssedlighetens utvecklingslinje», »kärlekens evolution», »kärlekens frihet», »kärlekens urval», »rätten till moderskap», »frihet från moderskap», »sammällsmoderlighet», »fri skilsmässa», »en ny äktenskapslag» (just nu ett synnerligen aktuellt kapitel!).

Med vilket djupt allvar Ellen Key gått till arbetet att sätta sig in i dessa problem kan man förstå utom av innehållet även av den vackra tilläggnan hon givit »Livslinjer»:

»Till minnet av de döda,
som i kärlek gävo mig livet
och

Till hoppet om de unga,
som med en ny fromhet
vilja vårda livets gåva.»

Även »Barnets århundrade» finns numera i två delar å 1 kr.

Kapitlen där handla om »barnens rätt att välja sina föräldrar», »barn och moderskydd», »kvinnosaken och moderskyddet», »kvinnsans rösträtt och barnens rätt», »uppfostran», »framtidens skola», »religionsundervisningen», »själamorden i skolorna», »böckerna mot läseböckerna», »en återblick och överblick», »hemlöshet».

A. L.

Reglementeringen i Stockholm av prof. J. E. Johansson. Wahlström & Widstrands förlag. Pris 2 kr.

I denna broschyr gör prof. Johansson i sammanträngd form undersökningens resultat tillgängligt för dem, som ej hava tillfälle att studera reglementeringskommitténs digra betänkande. Var och en, som önskar att de nuvarande förhållandena ändras, skall hälsa denna skrift

med glädje som ett vapen emot reglementaristernas påståenden.

Redogörelsen är fullständig med en del uppgifter, härrörande från den tid som förflutit sedan kommittén avslutat sina arbeten, och en del frågor äro belysta med material från kommittéledamöternas, doktor Lindblad och prof. Magnus Möller, arbeten samt från diskussionen i Svenska Läkaresällskapet 1912.*

Boken ger i kortfattad form en historik över reglementeringssystemets tillämpning i Stockholm och innehåller en stor mängd fakta till belysning av systemets verkningar.

Efter att ha redogjort för prostitutionsreglementet och det administrativa förfarandet å besiktningsbyråns polisavdelning och för verksamhetens omfattning undersöker prof. Johansson i ett synnerligen intressant kapitel reglementeringens omfattning vid skilda tider å ena sidan och befolkningens moraliska nivå och de ekonomiska fluktuationerna inom samhället å den andra. Resultatet av denna undersökning visar, att reglementeringens omfattning har intet närmare samband med befolkningens storlek eller dess tillstånd i moraliskt, sanitärt eller ekonomiskt hänseende. Gruppen »inskrivna» kvinnor kan från samhällslärens synpunkt betraktas som en konstprodukt, tillkommen genom ett visst administrativt förfaringssätt. Gruppens storlek bestämmes närmast av den energi, med vilken uppsparandet och inskrivningen bedrivs.

Det nästa kapitlet handlar om »de inskrivnas rekrytering», som enligt prof. Johansson sker mest ur tjänstflickornas klass, varemot kontingenten av fabriksarbeterskor är jämförelsevis ringa. Det är särskilt de till Stockholm inflyttade tjänstflickorna, som lämnat det största bidraget till byråns material.

Ju större en stad blir, desto starkare och vidsträcktare blir dess attraherande förmåga i fråga om prostitutionens rekrytering, d. v. s. kontingenten från eget område avtager i förhållande till invånareantalet, under det att kontingenten från andra orter tilltager.

Vidare skildrar prof. Johansson »gåendet till byrån», kvinnornas levnadsålder, byråtiden, avbrotten och återkomsten, äktenskapsfrekvensen m. m.

Synnerligen intressant är förf:s utredning av bestraffningarna för förseelserna mot reglementet och reglementaristernas uppfattning av prostitutionen. Om den verkligt varmt feministiska anda, som präglar hela skriften, vittnar bäst kritiken av kvinnornas »kundkrets».

»Ett litet felsteg utan ansvar är ju rentav förtjusande, och samhället gör ju allt för att risken skall bli så liten som möjligt. Åtföljes felsteget av sjukdom, så är det samhällets fel. Varför är kontrollen ej bättre?»

* Såsom en randanmärkning torde här även nämnas, att för alla dem, som önska närmare lära känna medlemmarnas i Sv. Läkaresällskapet synpunkter, diskussionen i sin helhet finnes refererad i tidskriften Hygiea.

En synnerligen intressant bok i ämnet är även fru Hilda Sachs' »Den svarta domen», utkommen å samma förlag.

I den del av boken, som behandlar reglementeringssystemets sanitära betydelse, uppvisar prof. J. genom en rad exempel och siffror hur ytterst otillförlitlig den kontroll är, som reglementeringssystemet ger i fråga om de smittosamma könssjukdomarna. Man har från reglementaristiskt håll bemött anmärkningen mot »kvasigarantien» med det egendomliga påståendet, att allmänheten mycket väl känner till kontrollens beskaffenhet.

»Det är uppenbart», säger prof. J., »att det är genom kundkretsen som de smittosamma könssjukdomarna överföras från den ena generationen av skörlevande kvinnor till den andra och jämväl föras in i familjerna. Sammanställa vi allt detta måste vi medgiva, att det milda bedömandet av kundkretsens »felsteg» är synnerligen omotiverat. Betänka vi tillika, huru hårt samhället behandlar de skörlevande kvinnorna och i vilken ställning i förhållande till kunderna de försättas genom denna behandling, så kunna vi ej värja oss för den misstanken, att en god del av den ovan anförda råheten och hänsynslösheten hos kunderna har sin grund i samhällets olika behandling av de tvenne parterna i prostitutionsföreteelsen. Det är nämligen en känd sak, att intet är så ägnat att stimulera naturlig råhet och hänsynslöshet som känslan av att själv vara strafffri gent emot en på förhand prisgiven part.»

Prof. J:s skildring är alltigenom präglad av vetenskapsmannens objektivitet, om man än kan läsa hans indignation mellan raderna.

Det är endast i detta av männen skapade och regerade samhället ett sådant skamligt system kan förefinnas, därför böra ju kvinnorna göra allt vad i deras makt står för att vinna sin fulla medborgarrätt, som är det enda medlet att rädda sina systrar från denna förnedring.

Spektatrix.

Soc.-dem. kvinnor i pensionsnämnderna.

Ännu ha ej inkommit meddelande från alla platser där våra kvinnor blivit invalda varför vi åter uppmana om insändandet av uppgifter om dessa val.

Vi börja dock med att införa de val vi hitintills äga kännedom om. Således äro från arbetarehåll följande kvinnor invalda:

Västerås: Agnes Söderqvist, suppl. Ida Olsson.

Karlstad: Hulda Andersson, Sofia Elofsson, suppl. Alma Norsell.

Hälsingborg: Hilda Svensson.

Lund: Augusta Lindström.

Stockholm: Elin Engström, Hulda Karlsson, Ruth Gustafson, Agda Östlund, Alina Jägerstedt, Anna Lindhagen, Sara Magnusson, Anna Johansson, Hanna Ljungberg, Helena Stålander, Wilhelmina Lindgren, Anna Miliander, suppl. Agnes Jönsson, Anna Petterson, Anna-Lisa Hansson, Alma Tengdal, Ester Jägerstedt.

Till Sverges kvinnor!

Ett framträdande drag i tidsutvecklingen är kvinnornas strävan att uppnå samma medborgerliga rättigheter som männen. Framtiden kommer att anse denna rätt så naturlig, att den får svårt att förstå, vilka invändningar som kunnat göras. Motståndet mot denna strävan, i vilken alla kulturfolks kvinnor taga del, kommer att visa sig fåfängt. Ju högre ett lands kultur står, dess enigare begära kvinnorna sin rätt, och dess snabbare bevilja männen den. I vårt gamla Europa inta de nordiska länderna den främsta platsen i avseende på kvinnornas rösträttsfråga. Målet är uppnått i Finland och Norge och ligger inom nära räckhåll i Danmark. Dock ha dessa länders kvinnor icke arbetat för sin sak så länge, så målmedvetet och så enigt som de svenska kvinnorna. Ej mindre än 67 petitioner ha från kvinnorna överlämnats till regering och riksdag. 26 motioner ha väckts i frågan, och 1912 framlade regeringen en kungl. proposition om rösträtt och valbarhet för kvinnor på samma villkor som för män, vilken antogs av andra kammaren.

Mot rättvisan i kvinnornas krav har ingen invändning kunnat göras. Att kvinnorna ha samma rätt som männen att tillvarata sina egna intressen torde ej heller kunna motsägas. Också är det obestridligen till gagn för det allmänna bästa att antalet av de medborgare, som känna sitt samhällsliga ansvar för det egna folkets utveckling, ökas. Att mäns och kvinnors gemensamma intressesfär vidgas är lyckligt för förhållandet mellan män och kvinnor i allmänhet, och alldeles särskilt för hustruns ställning till mannen och moderns till sonen.

Då inga verkliga motskäl mot kvinnornas fulla medborgarskap kunna uppställas, ha motståndarna förskansat sig bakom påståendet, att kvinnorna själva icke önska denna rätt och detta ansvar. För att giva Sverges kvinnor tillfälle att motbevisa detta, har Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt genom sina lokalföreningar utsänt opinionslistor över hela landet. *Varje kvinna, som vill sitt lands väl, sitt köns höjande och släktets välfärd, bör därför med sitt namn underskriva kvinnornas opinionsyttring för politisk rösträtt och valbarhet.*

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

I Stockholm boende uppmanas att anmäla sig till *namninsamlingsbyrån* Adr. Lästmakareg. 6, 3 tr. Tel. 101 33. Byrån är öppen alla dagar kl. 3—5, måndag, onsdag även på aftonen samt längre fram alla aftnar i veckan.

Obs! Ännu behövas många fler *husbesökare* i namninsamlingsarbetet.

Morgonbris

decembernummer utgives även i år som julnummer med omslag och till ett pris av 15 öre.

Vi uppmana våra kommissionärer att insända fortast möjligt rekvisition på förhöjning av upplagan.

Red. har försäkrat sig om bidrag från bl. a. Anna Branting, C. N. Carleson, Anna Lenah Elgström, Erik Hedén, Elin Wägner.

Inlägg för vår agitation.

Mormor.

Hur väl jag mins gamla mormor, fast år ha gått sen hon fick lägga sig till ro. Hur tydligt ser jag icke den hemvävda, nötta värkensklädningen, koftan med de granna glasknapparna, den vida rynkade kjolen med den skarvade framvåden — inte gick det an att slösa med det präktiga värkenet när det fanns liknande och billigt tyg att ersätta detta med, och det syntes ju inte under förklädet. Förklädet ja —! Det vida setsförklädet med sina fina tvistar, hur många gånger har jag icke som barn beundrat detta. Och så den blommiga stora schaletten. Men grannast av allt var mormor själv. Visst var ansiktet fullt av fåror, men det glömde vi när vi sågo in i dessa blågrå, ärliga ögon, och visst var håret tunt, men det låg så blankt och silvervitt över hjässan att vi längtade få stryka med handen varsamt över det. Något, som alltid gjorde djupt intryck på mig, var de magra händerna med sina svällda blåa ådror. Varför skulle inte mormor ha vita vackra händer som jag? Jag ville så gärna fråga henne det, men jag trodde hon skulle bliva ledsen och nåndes ej. Och dock, vad de kunde sprida välsignelse, de där magra och darrande händerna. Ständigt hade de sysselsättning, än diskade de och ordnade, än stickade de så flitigt på en strumpa att ur stickorna nästan klang en underlig melodi, och än förde de nål och garn till en jämn stopp på våra illa tilltygade strumpfötter. Men

kärest voro de när de delade godsakerna mormor någon gång råkat få. Ibland var det en smörgås eller annan godbit, och så länge där fanns ett äpple i hennes låda nog fick vi glyttar dela till sirta bit.

Det var mormor som fick lära oss husliga sysslor och strumpstickning — mor gick alltid på grovgöra — och det var hon som lärde oss de första raderna i vår abc-bok. Det var hon som också bad far att vi skulle få gå ut och leka när vi varit riktigt duktiga. Ej att undra på att mormor ter sig som den bästa, den äldste, och att hennes minne blivit oss dyrbart och kärt.

Alltid var hon glad, trots sin fattigdom, och om kvällarna i skymning sutto vi så gärna hos henne, medan hon med spröd stämma sjöng för oss sina vackraste sånger. Men nej, det var inte sant, inte alltid sjöng hon. Det var en dag i varje månad, vars kväll alltid var så tung. Aldrig skall jag glömma den. Det var den 16:de, den dag då mormor fick traska långa vägen till fattiggården för att där få lönen för långa års pliktroget arbete inom socknen. Lönen utgjordes av 2 kr. varje månad, vilka städse förvandlades till en liten strut kaffeböner, litet kakasocker och övrigt smått, som blev varligt nedstoppat i korgen. Det var tunga steg för mormor. Ofta kom hon hem gråtande över ovänligheten och de hjärtlösa ord, som hon jämte 2-kronan fick av fattigvårdsstyrelsen, eller också hade hon åhört hur brutalt någon annan stackars lidande like blev behandlad. En dag kom hon hem mer sorgsen än vanligt, det hjälpte ej att hon torkade bort tårarna med avighanden, där kommo

ständigt nya åter. Inte heller låg kaffe-struten och kakasocket i korgen som vanligt var. — »Stackars mormor, var inte ledsen!» bådo vi, men hon bara teg och klappade oss varligt.

Så kommo far och mor från arbetet. Mormor bar fram den torftiga kvällsmaten, men när det var gjort brast hon ånyo i gråt.

Så gick hon fram till far, lade sin ena skumpna hand på hans axel, medan hon med den andra räckte fram fattighjälpen.

— Se här, Sven, vill han ta' dessa 9 daler av mig, det är allt jag fått i dag. Styrelsen sa' de kunde inte giva mer, och vill jag nu inte vara nöjd så får jag komma dit. Nu vet jag det och nu har jag ingen annan råd, men jag tänkte: om Sven ville taga mot dessa av mig — det är de sista.

Tårarna strömmade med ny fart och det var som om fårorna sagt: Så där ja, varför skulle vi annars vara till?

Mor tog upp förklädssnibben mot ögonen och hos självaste far lyste något vätt i ögonvrån.

— Nej, mormor, behåll ni edra skilling, jag vill inte ha ett endaste öre. Vill ni köpa lite kaffe åt Lina som vanligt så kan ni det, men så sant jag heter Sven skall ni inte behöva komma till fattiggården så länge jag tyar arbete. Räcker maten te åt oss så räcker den te åt er också, då ä säkert. Inte blir »herrarna» rika för 3 daler de tagit ifrån er, men jag blir inte heller fattigare. Torka nu bara bort tårarna och sätt er tillbords med, det är inte bara värt att tänka på't.

Men medan far talade sprang en stor ostyrig droppe ned för hans kind, stan-

nade ett ögonblick i haksäcket och föll med ett stänk ned i mjölkallriken.

— Gud välsigne Sven! var allt vad mormor kunde säga, men jag såg hur hårt hon kramade hans hand.

När bordet var avdukat och mormor som vanligt satt sig på sängkanten sjöng hon åter en av sina älsklingslåtar: »Upp en suck sig smyger, hörd av ingen än», etc. Aldrig tyckte jag mig hört henne sjunga så förr, och vad hon såg god och from ut. Själv förstod jag inte mycket av allt vad jag såg och hörde den kvällen, mins bara att jag kände ett barns vrede mot de där »herrarna» som kunde så behandla min mormor.

Mormor fick i många år dela hemmets törftiga bröd. Till gengäld för omsorgen om oss, för läsningen hon oss lärde fick jag mången gång kamma det silvervita håret och föreläsa ur hennes böcker då krafterna sinade.

Ständigt kan jag se hennes blida anlete och höra hennes röst: »Gud signe dig, mitt barn! Jag kan inte löna dig, men *han* skall göra't.» Och nu när min strävan någon gång kännes mödosam och tung tänker jag på gamla mormor och får nytt mod.

Inga.

Från Karlstad.

Agitation för socialismen bland arbetarekvinnorna — hur ofta har jag ej tänkt på att sådan så väl behövs och lika ofta tänkt på min oförmåga att bringa dessa idéer ut till dem. Vet så väl att på djupet hos arbetarekvinnor slumrar bitterheten mot fattigdomen och förtrycket, men ändå stå de flesta icke med i klasskampen.

Det är en massa nedärvda fördomar mot kvinnornas deltagande i föräningsarbetet som ännu finnes kvar och som nog underblåses av männen, vilket av arbetareklassens män är oförsvarligt. Det gör agitationen bland kvinnorna dubbelt svår och försenar arbetare rörelsens frammarsch. Därför, alla män och kvinnor inom arbetare rörelsen: tala till arbetarekvinnorna om socialismen, tänd ljus i deras sinnen och vi skola bliva dubbelt starka i vår kamp för bättre samhällsförhållanden. Uppläs dem om deras människovärde och att de skola kräva samma medborgerliga rättigheter som männen, ty vi måste hava samma medel till vårt förfogande. Rösträtt måste givas oss!

I sällskap med en klubbkamrat har jag deltagit i namninsamlingen till kvinnornas opinionsyttring för politisk rösträtt. Försedda med listor, flygblad och broschyrer samt överblivna Morgonbris ha vi besökt arbetarekvinnor. Ibland hade vi intressanta och väckande samtal. Många hade undrat hur de skulle få tag i en lista. Några svarade: »Kvinnornas rösträtt bryr vi oss ej om, ett annat vore det om vi finge skriva på för att få bort rusdryckerna.» Dessa svarade vi, att skola

kvinnorna kunna utträtta något för att få bort rusdryckerna, så måste de ha full medborgarrätt. Då voro de strax villiga att skriva, ty av rusdryckerna hade de sorgliga erfarenheter.

Vår vandring skänkte oss tillfredsställelse, vi tro på seger för framtiden. Med kamrathälsning:

Katharina.

Kvinnornas rätt.

Så fort talet föres på kvinnorna hör man ständigt huru lågt och efterblivna de äro ställda i samhället. Högst sällan skall man finna en rad skriven, eller ett ord uttalat som på allvar ger oss erkännande som nyttiga samhällsmedlemmar. Nej, i stället få vi slagordet kastat mot oss: ni äro ej lämpade för annat än hemmet och dess sysslor. Men hur är det? Ha inte arbetarekvinnorna allt mer och mer blivit indragna i industrien, få de ej i likhet med männen sträva och arbeta för sitt uppehälle? Och detta på långt sämre villkor än männen. Så är ej heller kvinnans arbete på långt när betalt som mannens och detta fast kvinnornas arbetstid i många fall väsentligt överstiger mannens.

Vad är det som gör skillnaden? Jo, helt naturligt det att kvinnan är betraktad som en långt sämre och mindre arbetsför varelse. Nu kan ju erkännas att kvinnans rent fysiska krafter ej kunna jämnställas med mannens, men varför då inte ta med denna eventualitet även på andra områden? I kampen för tillvaron finns dock ej någon skillnad, ty levnadsomkostnaderna ställa sig då ej mindre för kvinnan än mannen. Därför måste i våra dagar arbetarekvinnorna framsläpa sitt liv i svält och försakelser av alla slag. Undra då på kvinnornas låga ståndpunkt?

Se vi också på kvinnornas ställning i samhället skola vi finna att där måste de göra sin plikt som medborgare, de ha sina skyldigheter fullkomligt lika som männen. Men var ha vi kvinnor våra rättigheter? Då är det i sanning sorgligt bestämt.

Vi kvinnor, som utgöra mera än hälften av Sverges befolkning, vi äro undandragna allt inflytande på det politiska området. Vi ha ej rätt att rösta eller sätta opp våra egna kandidater till parlamenten, nej, då skola vi sköta hemmen. Men när fabrikspipan ljuder då är det ej så noga med hemmet, då är vår plats där, då äro vi jämnställda med övriga medborgare. Det är en blodig ironi på oss, vi måste sköta våra plikter och fullgöra våra skyldigheter i samhället, men vi ha alls ingen rätt att komma med några rättigheter igen. Vi få ej ha ett ord med i laget för lagstiftningen som rör oss själva, det skola männen sköta om.

Det är med grämlse vi måste åse detta och finna oss däri. Särskilt för arbetarekvinnorna är det som det känns värst, de som direkt bli träffade av det samma. Men därför är det också som

resningen mot detta värnlöshets system först måste göras från arbetarekvinnorna själva. Vi få ej lita på att männen skola skaffa oss rätt, vi få också lov att ta saken i egna händer. Arbetareklassens män ställer sig också, sorgligt nog, i många fall skeptiska gent emot kvinnornas inflytande särskilt på det politiska området. Orsaken är väl den att de blivit duperade av högerns slagord i detta fall. De tro väl att kvinnan genom större inflytande på politiskt område skall göra sig oduglig som hustru. Men manne ej fabriken med sin långa arbetsdag gör större intrång på hemmets lycka?

Vad vi fordra är vårt erkännande som medborgare, att vi, samtidigt vi ha våra skyldigheter till samhället vi också få våra rättigheter och bli jämnställda med männen utan att behöva utgöra ett undantag.

Arbetareklassens män behöver nog ej befara att vi därför svika deras strävan, tvärtom bli vi då i tillfälle att jämsides med dem arbeta för arbetareklassens befrielse. Ty, så sant vi äro arbetarekvinnor och besjälade av de socialistiska frihetsidéerna, skola vi aldrig svika arbetareklassens sak utan i stället göra den gemensam för både kvinnor och män. Därför fordra vi i rättvisans namn kvinnornas erkännande och kvinnornas rätt.

Anna Prost.

EN LIVSBILD.

*I trånga kvava fabriken,
bland maskinernas dån och larm,
hon står på sin plats vid fönstret,
blek och med visnen barm.
Hon står där, blott tjugårig,
med färad panna och kind,
som sällan av solen får smekas
och svalkas av sunnanvind.*

*En flick av den blåa himlen
och ängar, som grönskande le,
genom fönstrets smutsiga rutor
hennes trånande ögon se.
Och tårarna falla så bittra,
hon längtar från buller och kivi
långt ut i den sköna naturen
till dess fria, lyckliga liv.*

*Men syskonskaran därhemma
och gamla, sjukliga mor
av hennes lön skola leva,
och lönen är visst ej stor. —
Och därför det gäller att sträva
från morgon till kväll var dag,
fast trötta lemmarna verka
och blicken blir skum och svag.*

*När arbetsdagen är ändad,
så tung och så ändlöst lång,
hon vandrar gatorna hemåt
med trött och vacklande gång.
Åt henne blev livets gåva
försakelse blott och nöd
till dess att hon maktlös dignar
i kampen för dagligt bröd.*

Sem Folke Anderson.

(Ur »Säningsmannen».)

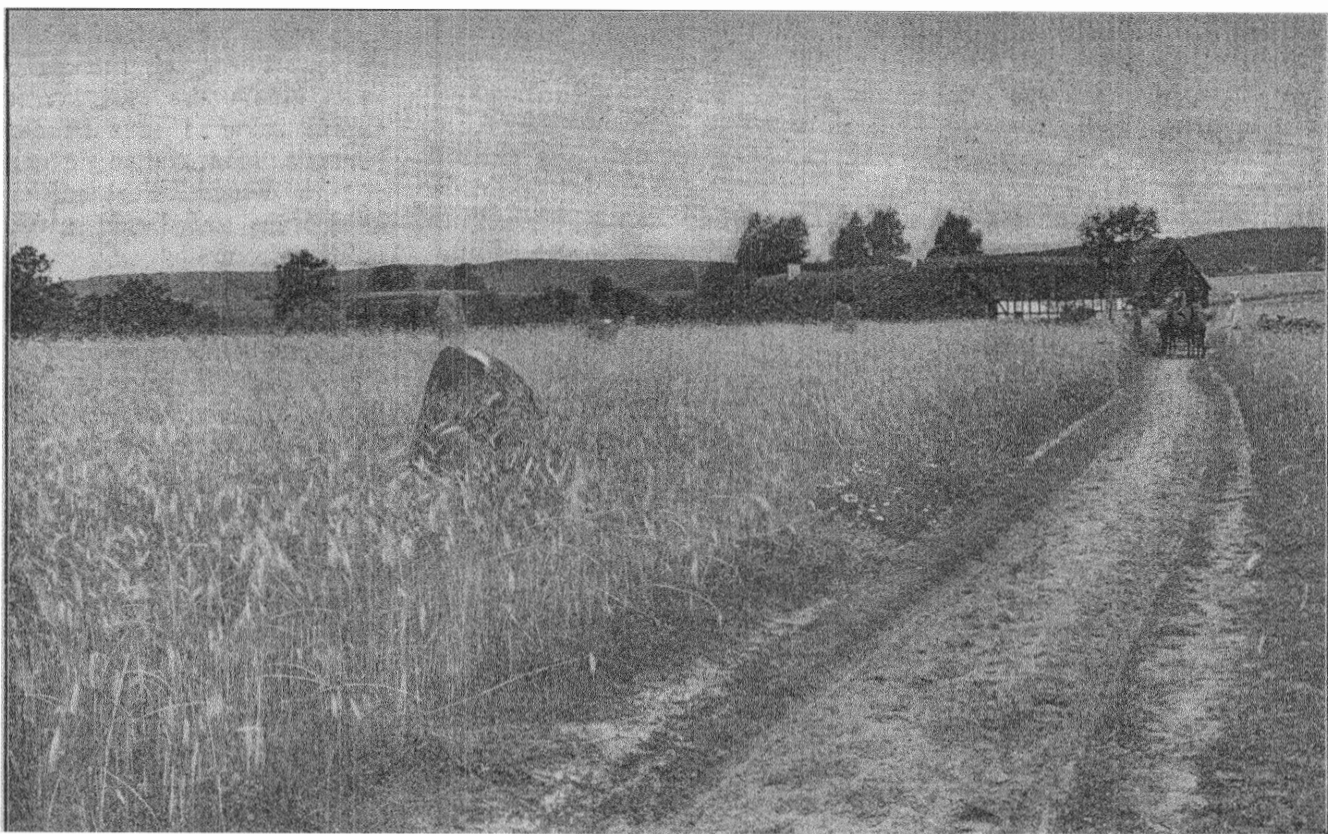

BILD FRÅN SKÅNE. SKIPPARPS DAL.

Helga Wisbeck.

Av Elin Wägner.

Alb. Bonniers förlag. 4:50.

Detta är en bok om vår tid, såsom även Elin Wägners andra böcker varit — därför denna särskilda spänning med vilken hennes böcker väntas.

Det är flera kvinnor, som vi här få göra bekantskap med och även några män — de senare även givande oss nutidspsykologi. Huvudfiguren är "Helga Wisbeck, praktiserande läkare". Vad som särskilt frapperar och vilket gör skildringen av Helga så lyckad är, att intresset för henne blir större alltefter som hon utvecklas. I all sin utmärkthet gör hon ett något torrt intryck, man får icke något riktigt intresse för hennes person först. Men från den stund Helga växer genom en sorg, blir hon mjukare, mer inåtvänd: Helgas gestalt blir levande. Man följer med det djupaste intresse hennes stolta kamp att ändå hålla sig upprätt och att icke förtröttnas i sin yttre verksamhet, som ju dock kan ge henne så mycket och är rikare än de flesta andras av de kvinnor hon ser omkring sig.

Många av dessa andra äro skrämmande ensamma typer: några verklighetstroga tyvärr, såsom skildringen av en kontorist, som flyktigt går igenom Helgas mottagningsrum. Ett par av dessa ensamma kvinnor av den äldre typen synas mig karrikerade. Detta är skada, ty det förrycker den samhällsbild man i övrigt får.

Väl skildrade och intressanta drag är dock det allra mesta: så t. ex. kommer bra fram den rena klasskillnad som finns mellan t. ex. de självför-

sörjande kontorsdamerna och de försörjda gifta kvinnorna inom samma samhällskrets. Bra skildrade äro ock två viljelösa kvinnotyper: den ena har alltid haft skyddet av ett hem, blir dock aldrig annat än odrägligt ytlig, den andra har från barndomen varit predestinerad att kasta bort sig.

En figur som växer liksom Helga själv och därför blir intressantare alltefter skildringens gång är Magda, en ung, gift kvinna: litet övermodig och ytlig i början, tycker man, men fördjupad av barnet och av känslan att just de gifta kvinnorna hava sig än mer än de ogifta uppgiften förelagd att visa vad en kvinnosakskvinna duger till och hur hon kan lösa olika uppgifter. Detta förstår också Helga. Hon uttrycker den sanningen med dessa ve-modiga ord:

"Allt växlar, knoppas, blommar och dör, jag ensam är orörlig, jag vissnar blott omärkligt. Jag är med i allt och dock utanför allt."

Och i dessa glada ord till den unga, gifta kvinnan:

"Det är några av er, som äro unga, som verkligen kommer mig att tro att det växer upp så duktiga kvinnor, som tiden kräver."

Elin Wägners nya bok är, på ett par punkter undantaget, ett mycket förtjänstfullt inlägg i skildringen av nutidslivet.

Anna Lindhagen.

Ellen Key håller föredrag till förmån för Morgonbris

den 2 nov. i Arbetareinstitutets hörsal i Stockholm, för vilken värdefulla hjälp redaktionen härmed vill uttrycka sitt hjärtliga tack.

Min sångmö.

(Ur Från Stigarna av Kerstin Hed.)

*Min sångmö är ett bygdens barn, så ringa,
som skygga hennes slag på lyrans sträng.
Hon okänd är, och lagrar bär hon inga,
blott vilda blomster ifrån skog och äng.*

*Hon kommer nordanifrån, där bergen stiga
i blåa vågor över by och älv.
Sin enkla visa kan hon ej förtiga,
fast ej den klingar som hon hört den själv.*

*Ty nordanvinet över klint och brända
och bjällerklangen ifrån frusen sjö
och flickorna vid slaga och vid slända
ha sjungit sånger för min visas mö.*

*Det händer ofta, att min sångmö gråter —
de bästa tonerna, som henne nått,
dem kan hon aldrig, aldrig giva åter,
det blir ett svagt och brutet eko blott!*

*Men ändå kväder hon, min sångmö unga
i ensamheten på sitt enkla vis —
hon sjunger därför att hon måste sjunga,
och tänker ej på tadel eller pris.*

*Och kunde visan nå, fast halvt förklungen
en tös i vall, en bonde vid hans plog,
och kände de en ena ton som sprungen
ur hemmets skog, det vore mer än nog!*

BILD FRÅN LAPPLAND, VID VAISALUOKTA.

Från Sundets danska sida.

Om utfärder, koloni för barn och Tivoli.

Hela Själlands kust vid Sundet är en enda sträcka utfärdsliv för Köpenhamn. Tätt ligga utfärdsorterna med alla sorters större och mindre restaurationer, en bit strandremsa och tillfälle att från ett badbus kasta sig i det salta vattnet eller att gå in i de svala bokskogarna.

Stockholmarnas sommarliv är mycket mera spritt åt himlens alla väderstreck. Bara vår skärgård och vår Mälare, som för oss närmast motsvarar köpenhamnarnas »Sundet», flyter ut i hundrade sund, fjärdar och holmar. Man kan få vara ostörd å sin ö eller i sitt särskilda lilla sund där, det finns mer oberörd natur hos oss att röra sig på.

Men i stället har köpenhamnaren sommarlivet så koncentrerat vid sitt enda, långa, breda sund. Hans sund blir därför livligt och till följd därav sällsynt glatt. Och vidare har han riktigt salt vatten lätt åtkomligt. Vi stockholmare ha betydligt längre till frisk sälta.

En vacker söndag strömmar Köpenhamn ut till Sundet på alla möjliga sätt att färdas. Man kan stå verkligt fascinerad och se på detta utfärdsliv. Alla dessa glada Köpenhamnare, som icke äro så bekväma att de taga tåget, passera vid Skodsborg en för danska förhållanden rätt lång backe. Bokträden skugga backen så djupt, att alla passerande nästan synas komma från mörkret, när de komma den nerför ut i solljuset. Det är charabanger fullproppade med folk, oftast ett sällskap som slagit sig tillsammans, en vagn med något glatt lag ungdom, en annan med ett par familjer med barn i alla åldrar, en annan med herrar ensamma ute på söndagsfest.

Och massor med cyklande folk.

Den praktiska velocipeden som färde-medel är icke alls så bortlagd i Köpenhamn som hos oss, kanske just beroende på att »Strandvejen» utefter »Sundet» och »Dyrehaven» liksom är särskilt skapad för cykling. Velocipederna äro ju ej heller så dyra nu som förr, så att mången, som ej har så gott om pekunierna, likväl kan skaffa sig en tvåhjulning. Ibland komma hela trupper av cyklar, ibland är det ett ensamt par. Flickorna mestadels i ljusa klänningar, och under den djupa bokträdsskuggan i utförsbacken se de ut som vita sommarfjärilar, vilka från skuggan ila ut i solljuset för att tillbringa sin korta somrardag borta från storstaden.

Andra lustfarande komma med tåg, som på en kvart, en halvtimme för ut Köpenhamns befolkning till bokskog och saltbad och till de små enkla restaurationserna, utanför vilka det står så inbjudande: »Madkurve maa medbringes». Man behöver ej draga med sig dricksvaror, man behöver ej riskera att vara utan tak över huvudet om det kommer en regnskur. Men man behöver ändå ej leva dyrt. Nej, matsäck tar man med sig och dukar upp på restaurationsbord ute i fria luften. Den lilla »kroen» tar emot så enkelt, kaféet och thépaviljongen likaledes. På så sätt lever man billigt och har ändå den feststämning, som kan ligga i att ta in på en restauration. Att kvarlämnat papper är mindre vanligt i trakten kring Köpenhamn än Stockholm kan nog bero mindre kanske på danskarnas större omtänksamhet i sådant, än på det förhållandet, att man sällan slår sig ned på marken medan man äter, utan vid restaurationserna eller vid de bänkar och bord, som också i själva skogarna äro uppslagna för matsäcksättning.

Man får även vid Sundet se bilder från barnkoloniernas värld.

Det är i Köpenhamn liksom hos oss att skollovskolonierna ej räcka till för alla barn. En dag mötte jag vid Skodsborg en trupp gossar under lärares ledning, som voro på dagsutflykt. En restaurang upplät plats för matsäcksättning. Några lärare och lärarinnor uppoffrade av sin egen semester för detta. Två dagars sådan utflykt för varje barn, som ej är på koloni. Bättre än intet. Liksom dagsutflykterna hos oss.

En annan dag, och då hade jag kamera med, stötte jag som sagt på den här kolonien. Det är helt naturligt ont om strandplats för en koloni vid Sundet. En helt liten bit strand, som var ledig enär en fabriksverksamhet där blivit nedlagd, hade upplåtits samt ett gammalt hus i bristfälligt skick. Men man fick ha små pretentioner. 100 gossar fingo i alla fall bad och luft i en månad vid »Strandmøllen».

Föreningen, som har denna feriekoloni, är »De unges idrot». Den är stiftad av folketingsman A. C. Meyer och ledes av arbetare. Hela året runt bedriver den idrott med de gossar, som tillhöra föreningen. Gymnastik spelar en framstående roll i dess idrottsgrenar, och vid tävlingar ha föreningens gossar hemfört pris. Hela året om företagas utmarscher med gossarna, en sorts boyscouter kan man säga. Varje gosse, tillhörande föreningen, som ej på annat sätt kan komma till landet under ferierna, får komma ut till Strandmøllen mot en avgift för en månad av 4 kr. Utgifterna för övrigt, som på grund av fritt husrum förra året endast uppgingo till 1,363 kr., bestridas huvudsakligen genom försäljning av märken samt dessutom genom mindre poster frivilliga bidrag, varav 100 kr. från »Børnehjælpsdagen» var största posten.

Dagordningen är följande: Kl. 7 bad, kl. 8 havregrynsgröt och kaffe, förmiddagen marschruter, kl. $\frac{1}{2}$ 3 middag (2

Klöverblommor och tistlar.

III.

(Forts.)

Jag kom just ut från det lyckade diskussionsmötet på Grand. Ännu ljud i mina öron de ovationsartade applåder, som hälsade talarna när ordföranden tackade dem. Jag tänkte på våra ledare, på dessa kvinnor, som ställt sig i spetsen för allas vår rörelse, och jag beundrade deras mod och uthållighet. För det ville mod till att göra vad de gjort.

Jag erinrade mig hur de stått upp våra ledare och sagt åt motståndarna: kom, skola vi strida! men ingen kom. Jag mindes de många tysta stordåd jag sett utföras av kvinnor, som aldrig blivit omtalade men som dock stritt. Ja, nog vore kvinnorna männens vederlikar i mod och själskrafter fast kroppskrafterna voro större hos männen. Men dock: kvinnorna bära tyngre bördor och under mindre jämmer än männen. Men det är sorgligt att dessa två, männen och kvinnan, som så innerligt väl behöva varandra, skola stå som fiender.

misstänkande och misstroende varandra. Skulle det inte vara bättre för männen om han frivilligt gav med av den makt han tagit, gäve kvinnan likställighet, gjorde henne till kamrat, och de båda sedan hjälptes åt att skapa härliga stora människor. Inte män, inte kvinnor, utan människor! Var och en hade de sitt arbete att fullborda, var och en sin mission att fylla, men de kunde dock ha ett gemensamt mål, ett gemensamt intresse, som kunde förena dem alla. Varför skulle det jämt vara denna ofruktbara strid! Ja, var det någon slags frukt med den, så var den bitter och förstörande, en frukt till döds, ej till liv och hälsa. Varför skulle det vara så svårt för männen dela med sig av makten, som de orättfärdigt sitta inne med, varför ville de ej taga mot vår hjälp som vi erbjödo, hjälp till att draga lasset? Vad var det som gjorde att de nekade oss det, — vad är det? — Kanske ärelystnad, kanske endast maktbegär, kanske fruktan att mista oss? Förstår någon varför de strida, varför de söka hindra en sak, som dock går oemotståndligt framåt.

I tankarna flyttade jag mig tillbaka till mötet jag nyligen lämnat. Jag såg den stora salen, såg den fylld av män-

niskor, mest kvinnor — allvarliga ansikten, unga glada ansikten, med drag av friskt övermod i. Men hos alla återfann jag samma tanke, samma vilja: vi skola segra. Jag mindes hur jag tyckt att vi alla varit som syskon. Obekant var jag med de flesta, men vi hade talat med varandra såsom gamla vänner. Det var den stora saken som förenade oss och gav vårt möte ett drag av släkthem. Voro vi då en makt som kunde motstås och tillbakaslås? Nej, inte i längden.

Jag känner hur den inre kraften bär oss fram, bär oss säkert fram mot segern. Men ändock detta motstånd, denna bitterhet, dessa slag, som lämnade djupa, många gånger oläsliga sår efter sig. Varför, ja, varför? Är det kanske för mannen saknar förutseende blick, är det för han ej ser att vi äro en makt, är det för han ej märker den stora flod som strömmar fram mot honom, stark och oemotståndlig? Varför ej leda floden i rätt riktning i stället för att försöka det omöjliga, att föra den tillbaka?

Jag går tyst och grubblande som utan mål i folkvimlet. Jag frågar och frågar, men kan ej finna något som ger ett ordentligt svar på frågan.

Lyktorna blinka sömnigt emot mig, en och annan nattvandrare tilltalar mig, men jag går som jag vore ensam, borta som jag är i tankar. — Varför, varför, frågar jag, men något: därför! kan jag ej finna.

Elna Lindgren.

rätter), kl. 4 gymnastik och fotboll vid stranden, kl. 7 aftonmåltid, kl. 9 nattvila.

En härdande dag. Men sängar har kolonien ej råd med, madrasser och filter å golvet på en stor vind, det få gossarna nöja sig med.

Med en viss stolthet påpekade förmannen Frans Pedersen, yrkesarbetare, men ur arbete nu för koloniens skötsel, att han och två kamrater med hjälp av 3 å 4 kvinnor, också tillhörande arbetarnas led, redde sig utan hjälp av pedagoger. Endast en gosse hade måst hemvändas för dåligt uppförande. Dock förvånades man litet att höra, att gossarna ej behövde hjälpa till med städning och dylikt. Det kunde ej skadat att de själva fått göra litet nytta också, isynnerhet som kolonien kanske vunnit på mer arbetskraft. Papperslappar och dylikt skräp syntes frodas väl mycket oryktat. Att hålla papperen borta hade varit uppfostrande för gossarna att lära sig, liksom att städa och diska.

Det var något rörande med den glädje, varmed ledarna offrade sig för feriekolonien och glädjande att se gossarnas friska, hurtiga utseende.

Ett sådant företag, lett av arbetarna själva, omsatt på svensk jord, skulle nog kosta något mer, svensken vill ha det mindre primitivt, men även med något förhöjda omkostnader kan nog en rörelse som »De unges idrot» få motsvarighet hos oss. Kolonien Strandmøllen och »sagostundsbarne» i Malmö stodo i rapport med varandra, de senare hade nyligen varit över och hälsat på. Kanske idén redan är utförd i Sydsverige att arbetarsammanslutningar själva ordna kolonier.

Är man vid Sundet måste man någon

Från feriekolonien Strandmøllen.

gång in till Köpenhamn. Och medan jag är i farten att skriva ned några iakttagelser från Danmark kan jag ej underlåta påminna om att Tivoli, detta märkvärdiga och folkliga förlusteställe i Köpenhamn, nyss fyllt 70 år.

En vanlig vardagsafton strax före födelsedagen var jag där. Som alltid föll man i förvåning och avund inför detta stora etablissemanngård mitt i hjärtat av en stor stad, närmaste granne med Raadhuset, där folk kunde få billiga nöjen, och där icke heller barnen sakna sitt utan ha sina särskilda, för dem avpassade förnöjelser. Och där den nöjeslystna ungdomen kan få sitt, och där musikalskande folk med olika smak kan få sitt. I konsertsalen var, såsom alltid, ett utmärkt program. Att där är fullt hus varje afton beror väl ock på, att man där kan få även materiella behov tillfredsställda. Där är servering. Man kan beställa hur litet som helst eller man behöver intet för-tära — allt efter behag. En gång i veckan

Agitationen bland kvinnorna.

Den agitation som V. U. nu planerat och genom partistyrelsens anslag och organisationernas bidrag kunnat verkställas kommer att bliva rätt omfattande. Därtill kommer den agitation som ordnats av Södermanlands och Blekinge kvinnoklubbar.

Inalles är det 66 platser som under november månad erhålla föredrag. Talare äro Agda Östlund, Ruth Gustafson, Emma Flood och Agnes Söderqvist.

är där symfonikonsorter med reserverade platser från 50 öre. Lycklig den stad, som äger ett sådant förädlade nöje som Tivoli, framförallt för dess konsertsals skull.

Vi behövde ett Tivoli också i Stockholm. Men bevare oss väl för en sådan parodi på ett Tivoli, värdigt en huvudstad, som presterades under Olympiska spelen. Skall något nytt skapas är endast det bästa gott nog. Vi få hoppas att Tengdahl och andra tivoliälskare göra sitt allra bästa.

A. L.

Tjänarinneföreningens "höstsol".

Stockholms Tjänarinneförening har i dagarna avhållit en fest, som varat i dagarna två och vars behållning skall tillfalla fonden för ordnandet av ett tjänarinnehem i Sverige. Med stolthet och glädje konstaterades från "ledningen" att denna fond nu kan för första gången skrivas med fyrsiffrigt tal, vilket, i betraktande av den svårbrutna mark som här är synnerligen utmärkande och även med hänsyn till de små resurser, som de medlemmar som redan finnas ha till sitt förfogande, får anses rent av stort.

Det är ju meningen att, då tjänarinnehemmet väl en gång är verklighet, påkalla kommunens stöd för dess fortsatta verksamhet, ett stöd som väl ej på rimliga grunder kan undandragas en dylik institution. Som närmaste förebild blir nog Finland åberopat, där Hälsingfors stad lämnar 1,700 mark i årligt understöd.

F. n. tänker man sig realiserandet av tanken i formen av en hyrd våning med matservering — detta förnämligast därför att det alltid skall finnas produktivt arbete för såväl två fast anställda krafter som även för dem, vilka möjligen i väntan på en lämplig anställning eller av en eller annan orsak sakna fast plats och bostad. Vad en sådan tillflyktsort skall vara värd och i stort betydande för en tjänstflicka är lätt att förstå. Hur mången skall ej härigenom kunna undgå att få ta den första bästa (och därför oftast bland de sämre) plats, utan i stället för en gångs skull har att i livet bli den som väljer.

Det är en stor och vår tid värdig tanke, som ligger bakom detta arbete för ett sådant hem, och sannerligen, det är tydligen också ett arbete som

Grupp från Stockholms Tjänarinneförening: Styrelsen och festkommittéer.

krävt sina kvinnor och som kommer att kräva! Ty här har man ju ganska stora svårigheter att övervinna vid organisationsarbetet:

1) Den välbeställda tjänarinnan, som aldrig flyttar, som är "ett" med sitt herrskap, som har det efter sina förhållanden härligt och som inte kan tänka sig något fänigare än det där talet om "fackföreningar och socialister och sånt där simpelt folk", och som förresten lever sitt liv i lyckosam ovetenhet om denna världens oro.

2) Den "fördärvade" storstadstjänsteflickan, som är i fullkomlig avsaknad av socialt medvetande och således knappast kan ställas till ansvar, fast hon står i ljuset för både sig själv och andra.

3) Och så "oskulden från landet", alla fruars dröm! Som vet så litet, men som väntat sig så mycket.

Allt detta material skall samlas, upplysas och behandlas, helst efter

egenart och särställning. Sådant tar tid. Och kraft. Så nog vill det till att orka något och därtill ej miss-trösta om utgången. Ty sådant smittar. Men i medvetande om vad som gjorts och vilka faktiska resultat som redan föreligga förstår man hur rätt fröken Grönvall måste ha i sitt påstående, att "flickorna verkligen inte dragit sig för uppoffringar".

Den lyckönskan för sin fortsatta strävan vi härmed överbringa till föreningen, kunna vi ej underlåta att kombinera med en maning till de kvinnor, som här närmast beröras, att sin plikt likmätigt göra det bästa möjliga av sitt liv och för sin klass.

T o v e

Agitera för

MORGONBRIS!

Ur Lögnerna.

Av

Gustaf Janson.

— Anarkist, svarade Alfonso Zirilli på underofficerns fråga.

Kamraterna i ledet sträckte halsarna och sneglade mot den djärve. De som kände Alfonso förut smålogo gillande, de övriga skakade sina huvuden eller gapade av förvåning. Alla undrade, vilket straff den värnpliktige skulle erhålla. Sergeantens min undergick knappt någon förändring. Han hade hört samma svar förut, ehuru aldrig givet med så öppen skadeglädje. Hans blick dröjde en stund längre än nödigt var vid Alfonso Zirilli. Lästes något däri, var det en blandning av förakt och medömkan.

Alfonso stod kutryggig och med så omilitärisk hållning som möjligt fram-

för honom. Han erfor en begynnande fruktan inför detta kyliga lugn, men ännu så länge härskade vreden och förbittringen inom honom.

— Jag frågade inte efter edra åsikter, sade underofficern med spefull tydlighet — utan efter ert yrke. — Därpå tillade han kort och skarpt: — Vad är ni?

— Från och med i dag mördarlärning, ljöd det snabbt och med okuvat trots från Alfonso. — Han hatade kriget och militäryrket, han ämnade inte dölja sina känslor. Men nu, sedan han erhållit det efterlängta tillfället att öppet spotta ut sin avsky, erfor han ingen glädje. I stället för stoltheten över bragden, kring vilkens utförande hans tankar kretsat sedan veckor tillbaka, kände han en feg fruktan. Hans knän veko sig i rädsla för oberäknliga följder.

Sergeanten nickade blott. Man han inlade så mycket hot i denna enkla rörelse, att Alfonso frös till därvid.

Så vände förmannen sig mot den näste bland de värnpliktige och förnyade sin fråga. Men hela tiden uppropet varade, kastade han litet emellan en blick på Alfonso. Hållning och min sade tydligare än ord.

— Vi äga medel att kväsa sådana som du, min gosse! Vänta bara...! Han flyttade sig steg för steg utefter ledet, som de värnpliktige bildade, frågade, mottog svaren och jämförde dem med anteckningarna på listan i sin vänstra hand. Det var ett dåligt soldatmaterial som alltid ifrån denna trakt. Obändiga, häftiga och baksluga hade ungdomarna visat sig vara, när de inkallats under fanorna. Men lämplig behandling och ett fast uppträdande hade förut danat om de flesta och gjort dugliga soldater av dem. Officerare och underbefäl vid detta kompani voro valda med särskild omsorg, de hade behandlat samma sorts surdeg de senaste åren och visste, vad man kunde åstadkomma. Sergeanten såg

ányo på Alfonso, och fastän han stod på mer än tio stegs avstånd träffade hans blick som ett piskrapp och framkallade en känsla av osäkerhet och beklämning hos mer än en bland dem, som iakttago honom.

Ytterst på högra flygeln stod Alfonso Zirilli. Han var surmulen och hade dragit ned huvudet mellan axlarna. Det var dumt av honom att ha svarat så oförbehållsamt, han insåg det nu. Men hade de inte allesammans lovat varandra att med hög och tydlig röst säga sitt: anarkist! När de lämnade staden svuro de heligt att hålla ihop. Inga fega undanflykter eller falska kompromisser, endast sanningen, ohöljd och stark. Hur hade inte ögonen lågat och kinderna blossat, när de svurit det mellan sammanbitna tänder! — Anarkist, skulle det ljuda från mun efter mun. — Anarkist och ingenting mer! Det var deras krigsförklaring mot kriget. — Och så stod den lille fettklunsen Ambrogio Corte och sade helt beskedligt: typograf. Giovanni Feretto viskade nästan sitt: fabriksarbetare. Gossarna vid tryckeriet skulle få veta vilken stackare Ambrogio i själva verket var. Kamraterna på fabriken togo nog hand om Giovanni. — Sergeantens blick svepte lugn och överlägsen förbi Alfonso, och denne tänkte förbittrad, att han varit en narr, då han frivilligt erbjudit sig att börja leken. Alla de andra följde Ambrogios och Giovannis exempel. Deras åsikter voro inte värda en centesimo, och erhöill man deras karaktärsfasthet för samma pris, hade man ändå gjort en dålig affär.

* * *

Sheik Abdallah såg mot sin son. Med bröstet stolt utspänt och ögonen flammande av stridslust red Mansur Ibn Hamkal att avlägga sitt mandomsprov och visa sig värdig ledarskapet för en stor och mäktig stam. Ett vackert leende lyste upp den gamles bistra drag. I samma ögonblick skrällde det till, hårt, bedövande. Han såg åt vänster. En eldslåga sköt upp ur marken, splittrade jordytan och vräkte omkull ett par hästar. Sheik Abdallahs örnblick svepte runt slagfältet och hans stämma dånade.

— Framåt! Fortare! — En av de otrognas granater hade slagit ned i vänstra flygeln, fler skulle följa. Och där borta stupade några av Belkassens folk och blevo liggande, likt mörka fläckar ströddes de över marken — Fortare! Fortare!

Hästarna flögo fram, stridsropen ljödo trotsiga och utmanande, trumman dundrade.

Sheik Abdallah rätade upp sin väldiga gestalt och grep fastare kring svärdfästet. Efter några sekunder skulle ryttarna befinna sig i jämnbredd med fotfolket, om en minut skulle de vara framme. De otrognas gevär sprutade eld och kulor. Men deras sista ansträngningar voro frukt-

lösa, deras mod räddade dem icke. Halvcirkeln, som omslöt den lilla skaran, drogs obevekligt ihop, de skulle trampas ned under hästhovarna, smulas sönder, förintas.

— Allah akbar! steg det triumferande över cheikens läppar.

Mansur sprängde framåt med lösa tyglar. Han var nyfiken mer än något annat, och blickarna fladdrade oroligt åt alla sidor. Där borta sprungo Belkassens män mot samma mål som han, bortom dem ilade andra. Mansur högg hälarne i hästens ljumskar, det gick för långsamt. Riktade han ögonen nedåt, såg han, hur marken gled undan och... och... Vad var det, som skedde där... till vänster? Varför skreko några röster högt av smärta och raseri, varför gnäggade hästar så klagande? — Ah, en granat hade exploderat. — Hämnad över de otrogna! — Hans blickar gledo åt höger och mötte faderns ögon. Han fylldes av en stolt lyckokänsla vid tanken på, att han en gång skulle bli efterträdare till denne tappre sheik och för sin helighet berömde marabut. Han måste utföra en glänsande vapenbragd, löna upphöjelsen på det enda sätt, som... Vad... Djafar... brodern? — När fadern och prästerna önskade det, hade han endast att böja sig... Det surrade i hans hjärna, som om hundra olika tankar på en gång krävt tid och plats för sig. Drömmen om lyckan grep honom. Han svindlade, marken under honom försvann, skyarna över hans huvud gled bort. Det var som om hästen svävat framåt genom en oändlig rymd. Han såg ej längre, hörde ingenting av striden, som väntade honom. Det var tomt och tyst överallt. Men framför ljusnade rymden. Från en punkt utgingo hela knippen av gula, solmättade strålar. Och i denna lysande medelpunkt satt på en gyllne tron en ung flicka, hölj i brokigt siden, översållad av pärlor och ädelstenar. Hennes armar hängde raka ned utefter sidorna, hennes ögon, solarna, från vilka det nya ljuset utgick, strålade av underdånig ömhet och tillbedjande kärlek.

— Risja!

Då dånade det bredvid honom, som om världen ramlat. Rymden vibrerade, och han sjönk i ett bottenlöst djup. Heta, gulröda flammor sköto upp omkring honom och i hans kropp arbetade ett hundratal vassa knivar. Snabbt och tyst sprättade de upp hans sida, skilde vänstra armen från kroppen, klövo vänstra benet på längden. Smärta och fasa vräkte sig centnertung över honom. Famlande sökte han fatta. Men där var intet att hålla sig till, ingen utgångspunkt... ingenting. Ängesten grep honom, fruktan för det okända, det, som ingen kan förstå...

I en glimt av skräckfyllt medvetande kände han hästen under sig sjunka ihop. Något varmt, tungt och jolmigt böljade över honom. Smärtorna voro där igen, knivarna skuro, flammorna

brände. Han drog djupt efter andan, en besynnerlig, fadd, kväljande lukt hotade att kväva honom. Trött slöt han ögonen, hans huvud hade funnit en fast punkt att vila mot. Över hans läppar steg det sargande ängestfullt. — Risja... lyckan...?

Kommissionärer!

Betala innan årsskiftet resterande inbetalningar till Morgonbris expedition, Upplandsg. 85, Stockholm.

Adress till Soc.-dem. kvinnokongr. V. U.

Ordf. fru *Agda Östlund*, Upplandsgatan 61, 4 tr., Sthlm.

Sekr.: fru *Anna Sterky*, Wallingatan 6, n. b., Sthlm.

Från stigarna

av *Kerstin Hed*. *Ljus'* förlag. 1: 50.

Enkla sånger från ett skogens barn gives oss i denna bok. Alla äro de varma och troende och naturen, helst med de stilla och mjuka skiftningarna, får sin sång.

Man tycker att dessa sånger äro fram-sjungna som man vill förmoda att våra folkvisor äro, nämligen från folket självt, som trots slit och släp omedvetet insupit skogens sus, morgonrodnaden och aftonglöden, elvarnas brus, fåglarnas jubelsånger, tills allt format sig till melodi med ord, kanske tafatta, som vilja kläda känslan för den innersta längtan och undran inför detta och kärleken till dessa stigar, som de ofta måste vandra och blivit förtrogna med. Och allt, hela omgivningen, arbetet ute och inne får ton.

Kerstin Hed, som lever i Dalarne, har låtit sitt öga och öra smekas av hembygdssyner och toner som hon format till dikter. Vad hon velat ge tolkar hon i sin första dikt, »Min sångmö», och som återgives på annat ställe i detta nummer.

Här nedan sista versen ur »En vallarlåt» för att visa hur hennes sång tonar då hon besjunger hembygden.

Jag går åt solig västanvind, när dagen börjar kvälla,
och bergen åt mitt lockrop ge sitt klara ekosvar.

När vinden sjunger skymningsblid till klang av kornas skälla,
vi tåga hem i ljus av glöd, som dagen än har kvar.

Men skuggan stiger, mörk och lång,
från dungen ut på blomprydd vång,
och slutad är min vallarsång
på vallarstig i skogen.

Från Kvinnornas abolitionistkommitté, vars ordf. är fru Ebba von Eckerman och vars sitta bl. a. Maria Sandström och Selma Billström, har insänts följande:

Till Sverges kvinnor!

Undertecknade, som vid ett möte i Stockholm den 31 mars 1913, av ett 20-tal ombud från skilda kvinnoföreningar fingo i uppdrag att söka få till stånd en kraftig opinionsyttring bland kvinnorna i hela vårt land, i frågan om prostitutionens reglementering, rikta härmed en varm vädjan till Eder att Ni inom Eder förening och i Edert samhälle vill verka för att väcka en opinion bland kvinnorna i denna sak.

Vi hava tänkt att denna opinionsyttring skulle föregås av upplysning i frågan, genom föredrag och litteraturspridning under nästkommande höst,

- 1) inom de olika föreningarna,
- 2) genom offentliga kvinnomöten.

För att dessa sistnämnda skola bli stora och imponerande som möjligt hava vi tänkt, att det skulle vara lämpligt, att på varje plats bilda en centralkommitté, bestående av medlemmar från de kvinnoföreningar, som finnas å orten, och bedja vi Eder därför att även verka för att en sådan kommitté må komma till stånd i Edert samhälle.

Vid de offentliga mötena böra resolutioner fattas, vilka under nästkommande vinter skola tillställas regeringen.

Resolutionsförslag, antaget i Stockholm vid ett stort kvinnomöte den 19 april 1913 i K. F. U. K:s hörsal, medsäendes, jämte en förteckning på de böcker, som kunna rekvideras genom kvinnornas abolitionistkommitté. Uppropet »Till Sverges kvinnor» erhålles gratis genom kommittén i och för massspridning.

Vi uttrycka den förhoppningen, att vår vädjan skall väcka genklang hos svenska kvinnor och vi vilja tro på en livlig anslutning och enig samverkan i denna för hela vårt land så viktiga fråga.

Upplysningar, rådfrågningar och meddelanden om de för frågan nybildade kommittéerna, samt rekvisitioner av nedan angivna böcker*) ställas till Kvinnornas Abolitionistkommitté, adress Smålandsgatan 20, Vita Bandets exp., Stockholm, dit även fattade resolutioner böra insändas.

I nedanstående resolution i frågan hava ordf. i kvinnoorganisationer från olika läger instämt bl. a. även ordf. för Soc.-dem. kvinno-kongressens V. U. samt ordf. i Soc.-dem. kvinnors samorganisation.

*) I Reglementeringsfrågan. (Den kungl. kommitténs lagförslag jämte reservationer.)	— *
Reformer och Skenreformer.....	— 25
Några synpunkter ang. lagförslag i en av våra största kvinnofrågor.....	— 25
Samhällsskydd	— 40
»Till Sverges Kvinnor»	— *
Vid köp av 10 ex. lämnas 10 % rabatt.	

* Utlämnas gratis.

Resolution.*

Kvinnor av skilda stånd och arbetsområden, samlade till möte i K. F. U. K:s hörsal i Stockholm den 19 april 1913, uttala en kraftig protest mot det s. k. reglementerings-systemet, vilket, redan länge utdömt ur moralisk, social och juridisk synpunkt, nu yttermera genom av kungl. maj:t tillsatta kommitterades utredning visats sakna det sanitära värde, som gångna tider tillmätt detsamma.

Vi protesterar även emot det av den kungl. kommitténs majoritet framställda önskemålet att lösdrivarelagen skulle förklaras äga till lämpning på de s. k. helyrkesprostituerade kvinnorna. Ty med denna dess tillämpning skulle det icke bli det lastbara levernet såsom sådant som komme att bestraffas, utan endast en viss grad därav hos vissa personer. Och det är vidare att förutse att samma tillämpning skulle framkapa skenyrken såsom skyddande förklädning för de prostituerade, varav följden skulle bli ett ytterligare nedpressande av redan nu allt för låga arbetslöner.

Sintligen vilja vi betona, att enligt vår mening de åtgärder samhället finner sig böra vidtaga till förekommande av de smittosamma könssjukdomarnas spridning, böra utan våld riktas mot båda könen.

Under uttalande av vår anslutning till de båda reservanternas i den kungl. kommittén professor J. E. Johanssons och direktör O. Westerbergs i betänkandet framlagda åsikter vilja vi uttrycka den förhoppningen att regering och riksdag vid sina beslutsfattande i denna sak måtte bygga på det förslag dessa reservanter framlagt.

En deputation från olika kvinnoföreningar har i okt. till regeringen framlämnat följande skrivelse:

Tio år hava förflutit sedan den kungl. reglementeringskommittén tillsattes för att utreda frågan om de smittosamma könssjukdomarnas bekämpande och 3 år sedan kommittén avlämnade sitt betänkande.

* I detta sammanhang hänvisar red. till den resolution som redan i dec. 1912 fattades i Stockholm vid soc.-dem. kvinnornas samorganisations stora, offentliga möte, och vilken var av följande lydelse:

Män och kvinnor, samlade på initiativ av Socialdemokratiska kvinnornas samorganisation till möte i Folkets Hus' A-sal den 15 december 1912, uttala sin kraftigaste protest mot bibehållande av reglementeringen av prostitutionen, då detta system numera är utdömt i flera länder och då den hos oss tillsatta k. kommittén genom sina undersökningar visat det sakna sanitärt värde, vartill kommer, att dess sociala skadlighet och stora orättvisa mot kvinnorna sedan länge varit påvisade och ligga i öppen dag.

Mötet kan icke heller sluta sig till det av kommitténs majoritet framlagda förslaget om kriminalisering av den s. k. helyrkesprostitutionen, vilket nya system skulle mot den kvinnliga parten innebära samma våld och våld som det gamla. Framförallt måste alla kvinnor sätta sig emot detta förslag, då det blandar prostitutionsfrågan mer än någonsin förr i den kvinnliga arbetsmarknadens frågor och genom att locka till skapande av skyddande skenyrken än ytterligare skulle nedpressa de redan så ytterligt låga kvinnliga arbetslönerna.

Endast åtgärder, som lika gälla män och kvinnor och som stödja sig på upplysning och humanitet jämte stränghet mot de personer, som också på prostitutionstraffen, kunna bli i längden verksamma mot könssjukdomarnas spridning; och mötet uttalar därför sin livliga anslutning till de båda reservanternas i kommittén, professor Johanssons och direktör Westerbergs förslag, uppmanande män och kvinnor från alla läger att innan betänkandet blir föremål för riksdagens behandling uttala sig i denna för hela samhället så ytterst viktiga fråga.

Kvinnor landet runt vänta att snart få en lösning av denna för dem så viktiga fråga, vilken nära sammanhänger med kvinnans ställning i samhället, såväl i moraliskt som i socialt och juridiskt hänseende.

Under hänvisning till bifogade resolution våga vi härmed ställa en vördsam anhållan till regeringen att frågan vid nästa riksdag må bli upptagen till behandling.

Civilminister Schotte förklarade att ännu icke alla utlåtanden inkommit till medicinalstyrelsen, varför det icke vore troligt att frågan kunde komma upp till behandling vid 1914 års riksdag, men lovade att regeringen skulle göra vad den kunde härför; dock ansåg civilministern att man ej med säkerhet kunde vänta frågans behandling förrän vid 1915 års riksdag.

Svenska föreningen för moderskydd och sexualreform

hade fredagen den 24 oktober sitt första samkväm för hösten i Dramatiska teaterns festvåning. Doktor E. Nordenmark höll föredrag över ämnet »Moderskapsförsäkring», varpå följde en livlig diskussion. En kommitté av fyra personer tillsattes för att föra frågan vidare framåt. Under diskussionen gjorde sig önskemål och synpunkter gällande, såsom att gifta och ogifta mödrar böra i försäkringen likställas, att ett barnsängsunderstöd så fort sig göra låter anslås till de vid moderskap från industriarbete genom lag utestängda samt att försäkringen begränsas till denna sistnämnda kategori. En talare förordade att i och med arbetet för moderskapsförsäkring skulle framhållas kravet på upphävande av preventivlagen. En talarinna framlade i en beaktad kritik de nackdelar, som kunna följa med en missriktad moderskapsförsäkring och hur viktigt det är för samhället, att faderskapet framhålls vid sidan av moderskapet. Samkvämet var talrikt besökt.

Kvinnoklubbar och andra organisationer observera annonsen om *Rebecka Svenssons* »Dikter och dialoger» i detta nummer.

Ur ett uttalande av Hjalmar Branting om namninsamlingen i Soc.-Dem.

Högern dräpte i följ regeringsansats att söka ge Sverges kvinnor samma ställning som politiskt likvärdiga medborgare, vilken deras systrar i Norge och Finland redan uppnått och som i Danmark väl blott kan vara en kort tidsfråga när den nås. Men då ett sådant nej blott bör vara en ytterligare sporre till nya ansträngningar, har man i den kvinnliga rösträttsrörelsens högkvarter velat använda tiden till nästa stormning — som ju måste försökas den sista riksdagen i treårsperioden — till att en gång för alla riktigt visa fram tomheten i den konservativa bekvämlighetens huvudargument: de äro ju blott några stycken som bråka, den stora massan kvinnor ger hela rösträttsfrågan en god dag!

Så mycket mera skäl föreligger då, efter vår mening, för det arbetande folkets tänkande och klassmedvetna kvinnor att med

Nya Banken

— STOCKHOLM —

Spårkassa 4 1/2 proc.

Verkligt intresse och iver deltaga i arbetet för att göra den stora kvinnopetitionen så omfattande och imponerande som på något vis är möjligt. När högern bland kvinnorna drar sig tillbaka, i verkligheten därför att deras partis avvisande hållning förlamar all deras häg för rösträttsaken, men under förberärande att de ej kunna gå med, går arbetarkvinnornas synpunkter få så stort spelrum, så innebär detta skenargument i själva verket en förpliktelse för skarorna av arbetarkvinnor att i mångfaldig utsträckning fylla de luckor, som på så vis uppstå.

En masspetition är alltid ett tids- och arbetskrävande företag. Hur stark än den principiella anslutningen må vara till denna petitions syfte, utan personlig insats från tusenden av medhjälparinnor ger resultatet blott en blek avbild av de verkligen förefintliga meningarna. Och envar kvinna, särskilt inom de kretsar våra ord nå, som har klart för sig betydelsen ur så många sociala synpunkter av att kvinnorösträtten, från att vara en framtidspunkt på vårt program, flyttas så snart som möjligt även här i landet över till de genomförda reformerna, bör därför känna en verklig förpliktelse att positivt hjälpa till. När nu steget är taget och namninsamlandet börjar landet runt, så måste alla krafter spännas för massanslutning till kvinnornas egen petition för sin medborgarrätt.

Arbetarklassens kvinnor böra visa att de förstå fullt ut vad det här gäller. Från borgerligt kvinnosakshåll kommer alldeles visst — och vi glädja oss däröver — mycket att göras. Det vill då till att från arbetarklassens håll visas samma eller allra helst ännu större nit och intresse för den stora opinionsyttring, som skall bli de svenska kvinnornas nästa stora insats för sitt köns arbete fram mot likställighet.

AV

"Dikter o. Dialoger"

Arbetare-, Nykterhets- och Kvinno-
föreningar tillägnad av

Rebecka Svensson,

som utgivits å Bl. Folkblads förlag,
finnes ännu ett antal exemplar tillgäng-
liga. Priset, som är 50 öre, uttages
genom postförskott.

Vid rekvisition av 10 ex. lämnas 15
proc. rabatt, 20 ex. 20 proc. och 30
ex. 30 proc.

Rekvisitioner ställas till

Blekinge Folkblads exp., Karlskrona.

Stockholms Folkbank

Huvudkontoret: Klarabergsgatan 23.

Kommendörsgatan 25.

Avdeln.-kontor: Barnhusgatan 16.
Fleminggatan 59 B.
Lidingö Villastad.

Depositions-Ränta } 5 proc.
Kapitalräkn.-Ränta }

Sparkasse-Ränta 4 1/2 proc.

Kassafack från kr. 5 pr år.

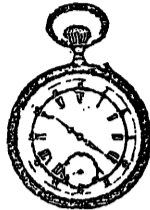
Arbetarebanken

Avdelningskontoret: Kungsgatan 60.
Hemsparbössor kostnadsfritt.

Bliv agent

för INGERSOLL!

14,000 ur om dagen

säljas av Ingersolls amerikanska ur. Varje ur med garanti. Pris 5:—, 6: 50, 8:—, 9:— (armbands-) och 10:— kr. förgylld, nickel och oxidrad metall.

Kedjor fr. 50 öre—5 kr. st.

Insänd kr. 5, erhålles franco ett provur i önskad metall.

Amerikanska Urimporten, Klarabergsgatan 46,
STOCKHOLM.

Arbetare! Kooperatörer!

Köp Edra Arbetskläder samt

Herr-, Dam- och Barnstrumpor hos

Kooperativa Syfabriken Linnéa,

Stora Vattugatan 5, 2 tr.

En arbetarhustru
borde icke köpa annan symaskin än
Solidar-Symaskinen,

som är den yppersta i handeln, av största fullkomning och ger största valuta. Vi bjuda fullaste garanti för att de med vårt firmamärke försedda maskinerna äro ett fabrikat, som på teknikens nuvarande ståndpunkt är det högsta som kan uppnås och överträffas icke av något annat fabrikat. Särskilt förmånliga betalningsvillkor.

Symaskinsaffären **SOLIDAR,**
Vasagatan 52, STOCKHOLM.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 3:dje fredagen i varje månad kl. 7 e. m. & Bryggeriarb.-förb. exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp. fru A. Frösell, Västmannag. 48, 4 tr. Allm. tel. 286 58. Kassörskan träffas för uppörd tredje fredagen kl. 7 e. m. första månaden i varje kvartal & Bryggeriarb.-förb. exp.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs! 1:sta måndagen i P-salen, 3:dje måndagen i D-salen, Folkets Hus. *Styrelsen.*

Kiruna soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta och 3:dje måndagen varje månad i Folkets Hus' lilla sal kl. 8,30 e. m. *Styrelsen.*

Hälsingborgs soc.-dem. kvinnoklubb avhåller möte 1:sta och 3:dje måndagen i månaden i Folkets Hus F-sal kl. 8 e. m. Sjuk-kassan har uppörd andra mötet i månaden. *Styrelsen.*

Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 1:sta och 3:dje måndagen varje månad kl. 4 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus. *Styrelsen.*

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa

när hon avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv. På grund av mindre dödlighet ha kvinnor lägre premier i **DE FÖRENADE**. Premiärbetärelse vid sjukdom och olycksfall, m. fl. för-måner.

Sv. Livränteförsäkringsbolaget

Framtiden

Folkpensionering.

Folkförsäkring.

Livförsäkring.

Förmånligaste försäkringsvillkor.